

ביאור סוגי' בפרשה

מהרב אברהם גוטל ר"י דביר הקדש מ.ע.

טובה הארץ

וישיבו אותנו דבר ויאמרו טובה הארץ אשר ה"א נותן לנו פרשתן שלישי

א. לכאורה פסוק זה פלא שהרי אם לא נזכה ולא יבא המשיח בימים אלו אז מליל ה' הקרוב עד חצות היום נשב כולנו על הרצפה להתאבל על החרבן. והרי שורש החרבן נעוץ באותו יום שבו בכו בני"ע על 'בשורת' המרגלים ואז אמר הי"ת אתם בכיתם בכי' של חינום ואני אקבע לכם בכי' לדורות תענית כט., מדברי חז"ל אלו מוכח שהמרגלים הוציאו דיבה כנאמר במפורש בפרשת שלח שני 'ויוציאו דיבת הארץ אשר תרו אותה' דהא אם לא הייתה זו דיבה א"כ בני"ע לא בכו בכי' של חינום ואם הבכי' מוגדרת שהייתה בחינום אז הם לא צדקו בכך שבכו והרי אדם לא בוכה מצער על בשורה טובה לכך ברור שבכו כי 'ידעו' שהארץ אינה כפי שהובטח להם אלא שזו התאבדות ללכת לשם ולכך בכו, ומהיכן ידעו, מהמרגלים. א"כ היאך יתכן שמרע"ה 'משכתב' את ההסטורי' ואומר שהמרגלים אמרו שטובה הארץ.

ב. ובאמת רש"י מפרש שמי שאמר זאת הם יהושע וכלב. והוא עוד יותר פלא הרי למעשה רוב המרגלים אמרו דיבה ו'רק' שניים אמרו 'טובה' איך ניתן לומר ע"ז שהמרגלים אמרו 'טובה הארץ' הרי זה מעוט הבטל ברוב וודאי שא"א להגדיר זאת כ'תשובת המרגלים'. ואף שבעדות אמרינן תרי כמאה והוי לי' הכחשה אך יש מקומות שהולכים בהם לפי רוב דעות וכאן כיון שאין זה קשור לדין עדות על הארץ אלא להבנת העניין אם הארץ טובה מתאימה וכדו' או לא וודאי יותר מתאים רוב הדעות.

ג. למעשה נלע"ד שקושיות אלו כלולות בדברי הרמב"ן שתמה על דברי רש"י שלדבריו מה הטענה על בני"ע שהאמינו למרגלים הרי הי' ראוי שיאמינו לי' אנשים יותר מאשר לב' אנשים. וכך למעשה תיב"ע שאלו שאמרו טובה הארץ אלו יהושע וכלב ומה שלא אביתם לעלות הוא כי האמנתם לדברי עשרת הרשעים וקושיית הרמב"ן קשה גם לדבריו דוחק הרמב"ן שאולי כיון שהי"ת הודיע שא"י היא ארץ טובה וגדולי וצדיקי המרגלים העידו כך היו צריכים להאמין להם ולא לשאר המרגלים שהעידו מה שהעידו מחמת מורך ליבם וצריך להוסיף שהטענה על בני"ע שהיו צריכים לאמוד שאם רוב המרגלים לא אומרים כפי שהצדיקים אומרים שבדבריהם מאשרים את מה שהי"ת הבטיח כנראה שזה מאיזו נגיעה כמורך לב או נגיעה אחרת. ונ"ל שהסיבה שהרמב"ן דוחק להסביר את רש"י כי בעצם דברי רש"י והתיב"ע הם מהספרי ולכן א"א להשאר עם תמיהה כזו בלי לנסות ליישבה.

ד. אך מפרש הרמב"ן שכשהמרגלים חזרו הם הסכימו עם יהושע וכלב ואמרו 'באנו אל הארץ אשר שלחתנו וגם זבת חלב ודבש היא וזה פרי' שלח שם כלו' כולם הסכימו שהארץ טובה הנקודה הייתה ב'אפס כי עז העם היושב בארץ והערים בצורות גדולות מאוד וגם ילידי הענק ראינו שם' שם. שבזה המסו את לב העם. וכשראו שיהושע וכלב מחזקים את כולם למלחמה באו המרגלים לבנ"י לא בפני משה והוציאו דיבת הארץ שהיא אוכלת יושביה וגם בני"ע בכו על טובת או רעת הארץ רק טענו אחנו המסו את לבבנו לאמר עם גדול ורם ממנו כנאמר בפרשתן.

ה. א"כ למעשה עיקר התביעה היתה בעניין האמונה כאמור בהמך דברי מרע"ה בפרשתן ובדבר הזה אינכם מאמינים בה' אלוקיכם וזה הי' בעצם עיקר הטענה על הבכי' שהייתה שהרי בכו

מפחד שכבר ניתנים ביד האמורי להשמדה ר"ל וכי לא הייתה יצא"מ וכי לא הייתה מלחמת עמלק ושאר ניסי הניסים שהיו במדבר ואיך שייך דור דעה יכנס ללחץ מהאויב הכי אימתני שיש אתמהה עד כדי כך זה הגיע לוישמע ה' את קול דבריכם ויקצוף וישבע לאמור.

ולפ"ד הרמב"ן הכל כפשוטו.

ו. וראיתי במלבי"ם שמבאר את החילוק בין מרגל לתר שתר הוא לבדוק את טיב המקום בל מרגל הוא לראות את ערוות הארץ כלו' מקומות התורפה שמשם יוכלו לנצח ולחדור וכו'.

החילוק ביניהם שלתור שולחים אנשים שסומכים עליהם אנשים חשובים ממלא כל שבט שלח נשיא. אבל מרגלים אדרבא יכול שצריך דווקא א' חבר'מן ולא"ד חשוב וכן חלוק מי שולח את התרים ולחים העם אבל את המרגלים שולח שר הצבא גם חלוק כמה שולחים כי לתור אפשר לשלוח הרבה אנשים מש"כ במרגלים שניים מספיקים.

הי"ת אמר שלח לך ויתורו לא וירגלו אך בני" אמרו ויחפרו וזה לשון שיכול להתפרש כחפירת ריגול אך יכול גם להתפרש כחופר ע"מ לדעת אם הארץ טובה.

ויטב בעיני כי דן אותם לכף זכות רוצים שיתורו להם והראי' שלקח י"ב אנשים

ויפנו שכל המ' יום הלכו במטרת תיור ורק שהגיעו לנחל אשכול היו צריכים להפרד כי היו שם הענקים ופחדו להתפס ונפגשו בנחל אשכול וזה ויפנו ויעלו ההרה שכל ענין הריגול התחיל בחברון וזה ויפנו שפנו ממטרת התיור למטרת ריגול.

בכ"ז ויקחו מפרי הארץ וישיבו אותנו דבר כי הרי ע"ז נשלחו וע"ז ענו כי א"א 'לענות' כשעדיין לא נשאלו ע"ז. ובאמת אמרו שארץ טובה רק. לא יוכלו לכבשה.

וטעו בזה שהרי לא היו צריכים 'לכבשה' שהרי זו הארץ שה' נותן. אז מה הלחץ והפחד.

ולא אביתם ג' טעויות א' הרי לא צריך לפחד כנ"ל. ב' גם אם צריך אז מוסרים נפש ג' ותרגנו בשנאת ה' כבר כפירה בהי"ת.

ולפ"ד מאוד מיושבים המקראות לפי פי' הרמב"ן הנ"ל.

שבת חזון

הרי חזון הוא כפי שאומרים 'בעל חזון' שזה אומר בעל מעוף וחשיבה כמה צעדים קדימה והרי כל מה שיקרה בשבוע נעוץ בש"ק כלו' שכבר בש"ק יש לנו חזון לגאולה העתידה בקרוב.

והוא ע"פ מה שאמר לי מרה"י הגר"ה זאקס צדוק"ל על מה שאומרים בקידוש לבנה 'שהם עתידים להתחדש כמותה' שהמכוון שכל עוד לא נעלמה הלבנה ושלא יראו אותה כלל בסוף החדש לא יהא מולד. ה"ה לעם ישראל כל עוד לא נחרב הבית ולא הגיעו ל'שיא השפל' לא יכל עדיין שיוולד המשיח זה תחילת ושורש הגאולה. לכן דווקא בחצות יום ט"ב שאז הציתו את האש בביהמ"ק, אז, ממש באותו הזמן, נולד המשיח.

ממלא כבר בשבת קדש כשנקרא את 'אוי גוי חוטא' וכו' כבר מתחיל חזון הגאולה ודו"ק

ע"פ הנ"ל ביאר לי את המנהג לשיר ולרקוד 'טובים מאורות' לאחר קד"ל במוצאי ט"ב כשלנוהגים לפי הגר"א ויעשו קד"ל במצש"ק זה לא ירקדו ויש שאפי' לא ישירו והרי דיני ט' הימים ממשיכים עד לחצות יום י' בחדש, והוא ע"פ הנ"ל שיש ענין דווקא בקד"ל זה הנעשה במוצאי ט"ב לרקוד לכבו' הגאולה העתידה שהרי כבר נולד המשיח...

והתלבטתי מה צריך לעשות בשנה זו שט"ב חל ביום ה' האם כדאי לעשות מהסיבה הנ"ל דווקא במוצאי ט"ב. או עדיף מבושם בבגדיו דמוצש"ק.

